

Sert ve Yumuşak Damak Ameliyatlarının Post - Operatif Olarak Bazplâk ile Desteklenmesi

Erdem YARKUT (*)

G İ R İ Ş

Sert ve yumuşak damağa yapılan herhangi bir cerrahi müdahaleden sonra, ensizyon ile elde edilen büyük veya küçük çapdaki mukoza lambosunun tekrar yerine tam olarak tesbiti birçok vak'alarda karşımıza bir problem olarak çıkmaktadır. Bu arada bu tesbitin sütürlerle mi yoksa bir tampon vasıtası ile mi yapılmasının daha doğru olabileceği münakaşa edilebilecek bir mevzu olabilir. Bilindiği gibi palatinalde gömülü bir dişin cerrahi çekiminden, kistik teşekküllerin ekstirpasyonundan ve tümoral kitlelerin alınmasından sonra post-operatif olarak damak mukozasında bazı değişiklikler gözükür. Bazı vak'alarda mukozanın şekil ve renginde bir değişiklik olmamakla beraber daha çok vak'alarda ise travma sebebi ile post-operatif olarak gelişen ödem lambo'nun tam adapte olmamasına veya sütürlerle tesbit edilen bölgelerin gerilmesine ve hatta yırtılmasına, tabiatı le arzu edilmeyen enfeksiyonların, komplikasyonların meydana gelmesine sebebiyet verebilmektedir.

Sert ve yumuşak damağa tatbik edilen müdahalelerden sonra hastada post-operatif olarak meydana gelen ağrı ve ıstırap ağız boşluğunun diğer bölgelerdekine nazaran daha fazladır (1). Ameliyatı müteakip teşekkül edebilen hematomlar veya ödemler ve bu ödemlerin icabında komşu bölgelere dağılması hastayı çok rahatsız

(*) Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Y. Okulu Ağız Patolojisi, Ağız Cerrahisi Bölümleri Doçent'i ve Şefi, Okul Müdürü.

edeceğinden bu gibi hallerde yara bölgesinin yeni baştan ensizyonunu ve drenajını icab ettirmektedir. Çoğu vak'alarda ağız boşluğundaki mikroorganizmlerin faaliyetleri neticesi teşekkül eden post-operatif enfeksiyonlar iyileşme müddetinin uzamasına da sebebiyet verirler (4).

Ameliyat sonrası hastalarda meydana gelen subjektif ağrılar genellikle az olmakla beraber, birçok vak'alarda ise çok fazladır. Bu ağrıların derecesi ise sadece hastanın reaksiyonuna bağlı olmayıp ameliyat süresine dokuda meydana gelen travmaya, proçes'in şekline ve operatörün dikkatine göre değişebilmektedir. Bununla beraber yaradaki sinir fazerlerinin durumları ve bu fazerlerde meydana gelebilen basınç ağrıların karakterini değiştirebilir (5).

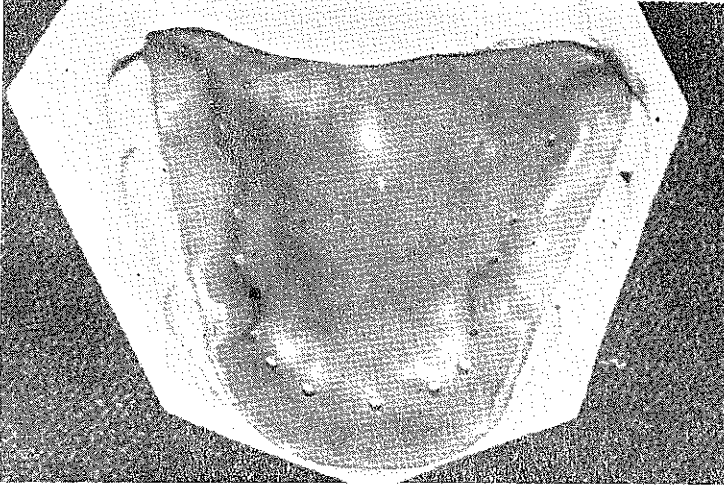
Ameliyatı müteakip post-operatif ağrıların mümkün olduğu kadar azalmasını temin için yara temizlendikten sonra bilhassa yara iyileşmesini optimal bir seviyeye getirmek içinde sütürlerle birleştirmek icab eder. Yalnız bu sütürler icabında yaranın iyileşmesine mani olabilmektedir. Müdahalenin şekline göre, çoğu vak'alarda plâtinallambo gingivanın servikal kısımlarından yani papilla bölgesinden itibaren açılmaktadır. Ameliyatı müteakip tabiat ile sütürlerin interdental bölgelerden konulması gerekir. Sütürün meydana getirdiği basınç kısa zamanda papillanın hacminin büyümesine, kan toplanmasına, yırtılmasına ve bu şekilde yeni bir yaranın meydana gelmesine sebebiyet verecektir. Bu gibi durumlarda ise sütürlerin hemen alınmasından başka çare olmayacağına göre lambo yerine tam adapte olmayacağından yara iyileşmesi de gecikecektir. Bir yaranın sütürlerle adaptasyonu cerrahi müdahalelerin ana hattını teşkil etmekle beraber bazı vak'alarda doku reaksiyonuna göre de hareket etmek icab eder. Aynı zamanda damakdaki yaraların iyileşmesi ağız boşluğunun diğer bölgelerine nazaran daha değişikdir. Post-operatif olarak meydana gelen ödem sebebi ile lambo her zaman altındaki kemik dokusuna tam intibak etmez ve bir nev'i basamak teşekkül eder. Aynı zamanda toplanan eksüdasyon ve kan basıncı duruma göre lambonun adapte edildiği yerden ayrılmasına sebebiyet verir. Bu şekilde tam adapte olmamış yara bölgesi dilin ve gıdaların yaptığı irritasyona maruz kalacağından devamlı ağrılar teşekkül edecektir. Bu sebepten yukarıda belirtilen muhtelif post-operatif komplikasyonlara mani olmak için damağa koruyucu mahiyette plâk tıbbi çok iyi neticeler vermektedir. Okulumuz cerrahi kliniğinde bütün sert ve yumuşak damak ameliyatlarında post-operatif olarak yaranın des-

teklemesi için, ameliyat öncesi hazırlanan bazplâk tatbik edilerek post-operatif komplikasyonların minimal dereceye indiği müşahade edilmiştir.

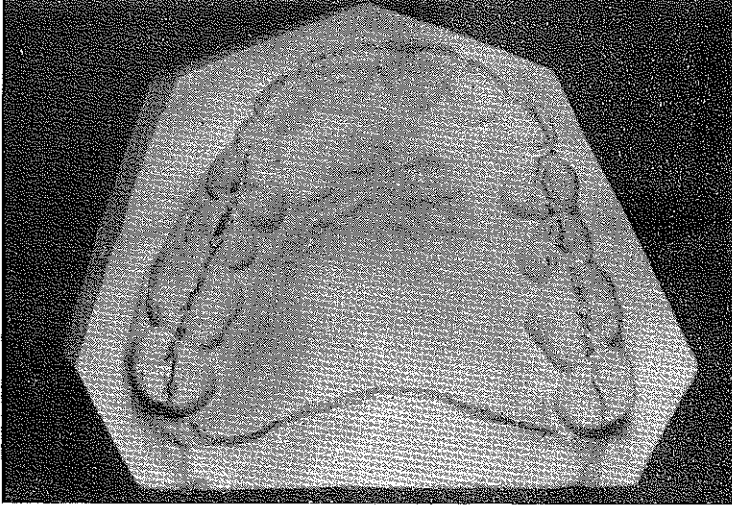
MATERYAL ve METOD

Post-operatif olarak ameliyat bölgelerinin plâklar ile desteklenmesi plâstik cerrahide uzun senelerdir uygulanan bir metoddur. Bilhassa köprü-plâstığı metodunda tamponları ve sütürleri tesbit etmek için E r n s t (3) selüloid ve son senelerde A x h a u s e n (2), W a s s m u n d (6) akrilik plâklar kullanmışlardır. Yine ağız cerrahisinde tatbik edilen plâkların tesbiti içinde tel ligatürler, kroşeler ve dişsiz ağız içinde ekstra-oral bandajlar tatbik edilmiştir.

Okulumuz cerrahi kliniğinde ise bu plâkların hazırlanmasında protetikde kullanılan bazplâklardan faydalanılmıştır. Hastadan, ameliyattan evvel alginat ile ameliyat bölgesinin ölçüsü alındıktan sonra dökülen alçı modelin üzerinde, plâk'ın tatbik edileceği bölge siyah kalem ile işaret edilmiştir (Şekil 1). Bilhassa bazplâk'ın kenarlarının mevcut posterior dişlerin okluzal yüzeylelerinin yarısını ve anterior dişlerin labial-ensizal uçlülerini kapsamasına dikkat edilmiştir. Bu şekilde plâk'ın retansiyonunun daha kolaylıkla sağlanması temin edilmiş olabilmektedir. Bunu müteakip ısıtılan bir bazplâk modele adapte edildikten sonra kenarları dik-

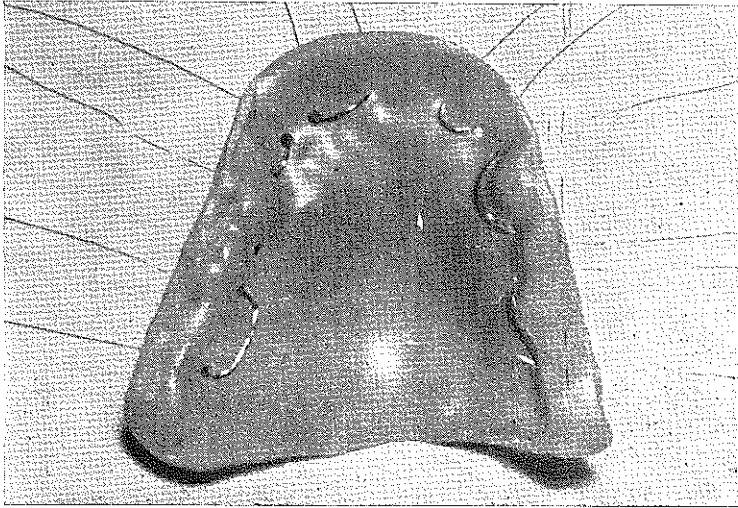

Şekil 1) Alçı modelin üzerinde plâk'ın tatbik edileceği bölgenin işaretlenmesi.

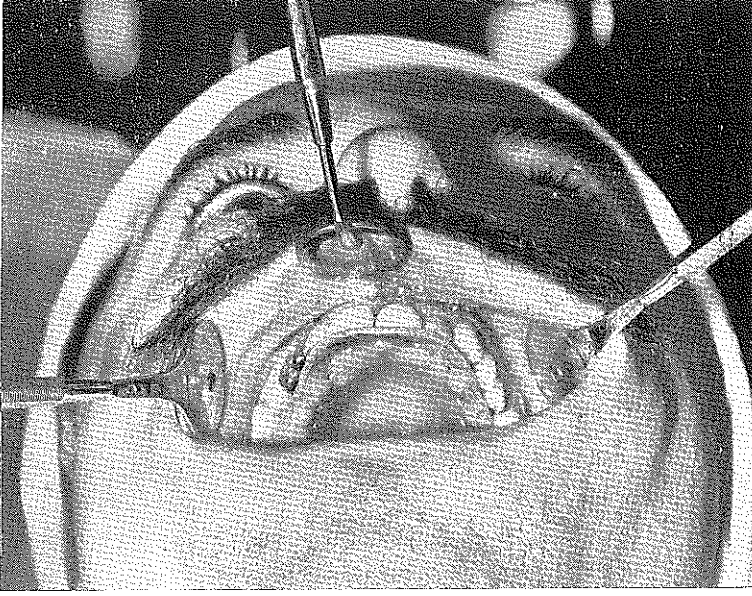

Şekil 2) Bazplâk'ın alçı modele adaptasyonu ve ince frezlerle açılan retansiyon delikleri.

katle kesilip düzeltilerek oral kısımlarından retansiyon delikleri açılmıştır (Şekil 2). Açılan retansiyon deliklerinden fildöferler geçirilerek hazırlanan plâk (Şekil 3) steril bir ortamda ameliyat sonrası için bekletilmiştir. Ameliyatı müteakip bilhassa damakta açılan lambo sütürler konulmadan yerine adapte edildikten sonra hazırlanan bazplâk'ın içine vazanolü ince tampon konularak plâk

Şekil 3) Retansiyon deliklerinden fildöferler geçirilerek hazırlanan plâk'ın bitmiş hali.

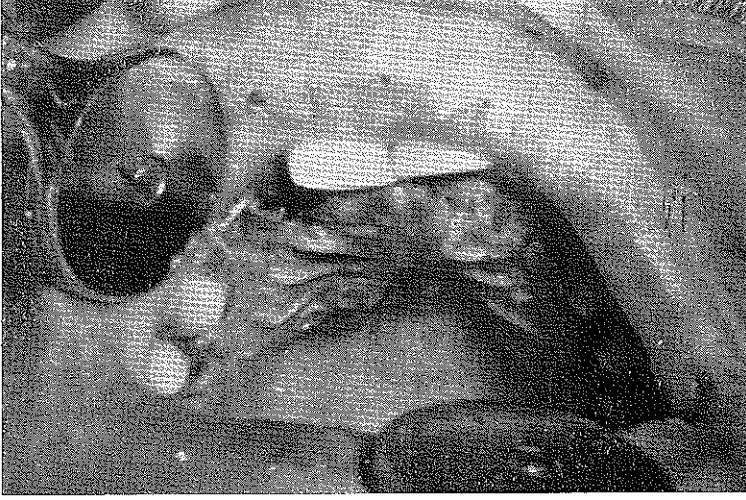

Şekil 4) Bazplâk'ın ameliyat bölgesine adaptasyonu.

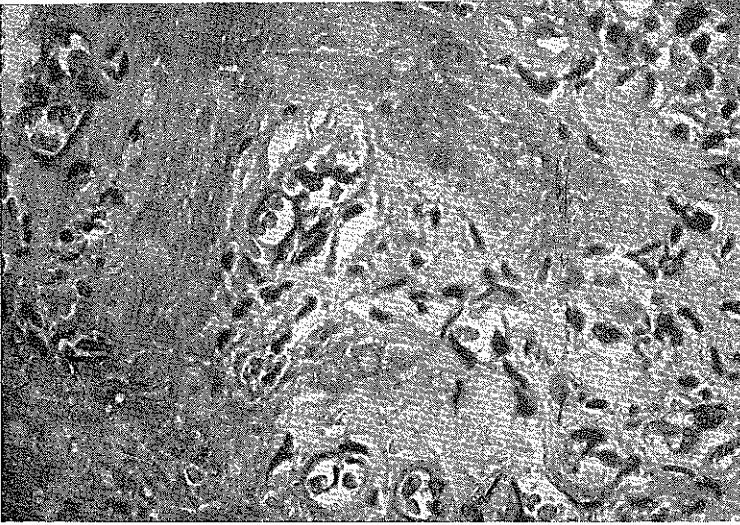
damağa tatbik edilmiş (Şekil 4) ve tesbiti için de fildöferler dişlerin enterdental kısımlarından geçirilerek dişlere bağlanmıştır. Bu şekilde plâk'ın tam bir şekilde adaptasyonu ve tesbiti temin edilebilmiştir. Plâk bir hafta sonra, vazanol tampon vasıtası ile mukozaya yapışmadığı için, kolaylıkla alınmıştır.

NETİCE ve MÜNAKAŞA

Yukarıda belirtilen metotla okulumuz cerrahi bölümünde 54 hastada sert ve yumuşak damak ameliyatları post-operatif olarak bazplâk ile desteklenmiştir. Elde ettiğimiz neticeler göre, hiçbir vak'amızda post operatif bir komplikasyona rastlanmamıştır. Uyguladığımız tekniğin daha iyi değerlendirilebilmesi için 5 vak'ada bazplâk kullanımıyarak ameliyatı müteakip lambo sütürlerle yerine adapte edildi. Ameliyattan iki gün sonra bu 5 hastanın ameliyat bölgesinde bir ödem'in (Şekil 5), şiddetli ağrıların teşekkül ettiği, ödem'in tesiri ile sütürlerin koptuğu ve 3 vak'amızda da post-operatif enfeksiyonun meydana geldiği tesbit edildi. Ayrıca hastalar tam adapte olmamış yara bölgesinde gıdaların yaptıkları iritasyonlar sebebi ile ağrıların daha da arttığından şikâyet etmişlerdir. Bu bölgeden alınan biopsiden hazırlanan pato-histolojik preparatlarda genişlemiş doku odacıkları, ödematöz bölgeler ve hücrel enfltrasyonlar tesbit edilmiştir (Şekil 6).

Şekil 5) Bazplâk talbik edilmiyen bir hastada ameliyat bölgesinde meydana gelen basamak şeklindeki ödem belirli bir şekilde gözükmetedir.

Şekil 6) Bazplâk ile ameliyat sonrası desteklenmemiş bir hastadan alınan biopsiden elde edilen pato-histolojik preparat. Genişlemiş doku odacıkları, ödematöz bölgeler ve hücreyel enfiltrasyonlar belirli bir şekilde gözükmetedir.

Bazplâk ile desteklenen vak'alarda ise hastalar herhangi bir subjektif bir belirtiden bahsetmemişlerdir. Ayrıca lambonun kısa zamanda yerine adapte olduğu, ödem'in ve post-operatif enfek-

siyonun teşekkül etmediği müşahade edilmiştir. Bu hastalardan alınan biopsiden hazırlanan pato-histolojik preparatlarda ise çok az ödematöz bölgelere rastlanmış ve doku odacıklarının çok az genişlediği, hücresele enfiltrasyonların çok az olduğu tesbit edilmiştir (Şekil 7).

Şekil 7) Bazplâk ile ameliyat sonrası desteklenmiş bir hastadan alınan biopsiden elde edilen pato-histolojik preparat. Ödematöz bölgelerin azaldığı, doku odacıklarının çok az genişlediği, hücresele enfiltrasyonlar azlığı gözükmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz bu bulgular post-operatif olarak meydana gelen ödem sebebi ile, elde edilen lambonun altındaki kemik dokusuna da intibak etmesini sağlaması bakımından çok önemlidir. Bu şekilde ameliyat bölgesinde toplanan eksüdasyon ve kan basıncı sebebi ile lambo'nun adapte edildiği yerden ayrılmasına mani olacağından yaranın kısa zamanda komplikasyonsuz iyileşmesini sağlayacaktır. Ayrıca, kanaatimizce bilhassa enterdental bölgelere tatbik edilen sütürlerin meydana getireceği basınç, papillanın hacminin büyümesine ve bu şekilde yırtılmasına sebebiyet vereceğinden yara iyileşmesi fizyolojik ölçülerin dışında olduğundan ameliyat bölgesinin yeni baştan redüksiyonunu gerektirecektir. Bazplâk'ın yukarıda belirtilen koruyucu vasıfları dolayısı ile bütün bu komplikasyonlar ortadan kalkacağından kanaatimizce bilhassa sert damak ameliyatlarında bu metodun tatbiki yerinde olacaktır.

Ö Z E T

Bu çalışmada ağız cerahisinde sert ve yumuşak damak ameliyatlarının post-operatif olarak bazplâk ile desteklenmesinin faydaları üzerinde durulmuş bu plâkların hazırlanma tekniği anlatılmıştır. Ayrıca pato-histolojik preparatlarda bazplâk kullanarak ve kullanılmıyarak yapılan ameliyatların histolojik farkları tesbit edilmiştir. Bu şekilde ameliyatı yapılan 54 vak'ada herhangi bir komplikasyona rastlanmamıştır. Plâkla desteklenmeden yapılan 5 vak'ada ise post-operatif komplikasyonlar tesbit edilmiş ve bu şekilde tarafımızdan uygulanan bu metodun daha rejeneratif bir karakter taşıdığı kanaatine varılmıştır.

S U M M A R Y

In this article, hard and soft palate operations in the Oral Surgery and advantages of supporting by bar plate is described and technique of preparations of this plate is indicated. The histologic differences of the operations carried and by using and not using barplates and histologic section are indicated. In this kind of operations no complication was met in 54 cases, in 5 cases performed without plates post-operative complications was met. In this way it was decided that this kind of method applied has a more regenerative character.

L İ T E R A T Ü R

- 1 — Archer, H. : Oral Surgery, Saunders Company, Philadelphia and London, 1966.
- 2 — Axhausen, G. : Allgemeine Chirurgie in der Zahn-Mund und Kieferheilkunde, München, 1947.
- 3 — Kranz, P. : Chirurgie des praktischen Zahnarztes J. A. Barth Verlag, Leipzig, 1957.
- 4 — Häußler, K.; Meyer, W.; Schuhardt, K. : Zahn-Mund und, Kieferheilkunde, Band III, München-Berlin, 1958.
- 5 — Thoma, K. : Oral Surgery, The Mosby and Company, St. Louis, 1960.
- 6 — Wassmund, M. : Lehrbuch des praktischen Chirurgie des Mundes und der Kiefer, Leipzig, 1947.